

**Antoninus Diana Panormitanus, Clericus Regularis, Doctor
Celeberrimus, Coram S. D. N. Alexandro VII. Episcoporum
Examinator, & Sancti Officij Regni Siciliae Consultor,
Coordinatus, Seu Omnes ...**

Diana, Antonino

Lugduni, M. DC. LXXX.

66. An inter Nobiles ex homicidio oriatur obligatio restitutionis? Ex part. 5.
tract. 4. resol. 61.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-76432](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-76432)

§. 1. **N**ouissimè affirmatiuam sententiam tenet Eminentiſſimus Cardin. de Lugo de iust. & in tom. 1. disp. 10. sect. 8. n. 170. & disp. 11. sect. 2. n. 55. vbi sic ait. Dubitatur an qui fuga potuit commode absque nota, vel infamia aggressorem fugere, & noluit, sed ipsum occidit, teneatur ad compensanda eiusmodi damna. Aliqui enim dicunt, occisionem illam esse quidem illicitam, & peccatum graue, non tamen contra iustitiam, sed contra charitatem, cum potuerit absque graui incommodo totum illud damnum proximi curare. Lessius cap. 9. dub. 21. n. 136. & dubit. etiam 15. num. 107. & Molina disp. 81. numer. 2. Caterum supra disp. 10. sect. 8. num. 170. cum communi sententia diximus, illud non solum esse peccatum contra charitatem, sed etiam contra iustitiam, quia vnusquisque habet ius, ne occidatur ab alio auctoritate priuata, nisi ob necessitatem defensionis, cui iuri ille non renouauit, licet passione turbatus voluerit se ei periculo exponere: cum ergo tunc non sit necessaria occisio, ad propriam defensionem, necesse est, quod retineat malitiam integram homicidij iniusti.

2. Adesto tamen, posse fortasse vtramque sententiam conciliari. Nam si prouidens Petrum te querere, vt te occidat, tu nolis ea die domi manere, cum commode possis, vel domum tuam redire, vt eius occursum fugias, peccas quidem contra charitatem, postea verò, si eo adueniente, & te occidere volente, iam non possis id impedire, nisi eum occidendo, tunc non peccas contra iustitiam, quia iam tunc necessaria defensio id exigit, sed nec antea peccasti contra iustitiam, quia non mansisti ibi eo animo, nec causam aliquam iniustam dedisti, sed solum non impedisti occasionem illius necessitatis, ad quod non tenebaris ex iustitia, sed ex charitate; & in hoc fortasse sensu & casu loquuntur Molina & Lessius. Quando verò ipso Petro te aggrediente, tu pores fuga te defendere, & non vis fugere, sed eum occidere, peccas contra iustitiam, quia tunc occisio non est necessaria, cum adhuc tunc possis aliter te defendere, quam occidendo, & in hoc casu videntur loqui auctores nostrae sententiae. Ita Cardinalis de Lugo.

3. Sed dicendum est esse satis probabilem tam Ecclesiasticum, quam secularem, quem fugere oportebat, si id non faciat, sed resistat, & sui defendendi causa miltiter, vel occidat, non obligari ad compensationem, neque in externo, neque in interno foro, quia non proprie infert iniuriam aggressori, quia se vltro in tale periculum coniecit, & quantum in ipso est, potestatem fecit inualo se defendendi; quamuis probabilius sit teneri restituere, & peccare contra iustitiam. Et ita negatiuam sententiam tanquam probabilem admittit P. Dicastillus de iust. lib. 2. tract. 1. disputat. 10. dub. 5. numer. 68. & dub. 7. numer. 8. vbi sic asserit. Videndum restat, vtrum prædicti Clerici, Religiosi, aut etiam infimæ conditionis homines, qui alapa percussi, vel fiste, aut quocumque alio modo inuasi, non sibi consulant fuga, cum possint fugere ante acceptam iniuriam, sed repercutiunt, & occidunt inualorem, peccent mortaliter contra iustitiam, vel solum contra charitatem. Dissentiunt auctores. Less. c. illo 9. dub. 12. numer. 86. Iulius Clarus supra, & alij putant solum peccare contra charitatem, quando percussio est grauis: contra iustitiam verò, quando est leuis, & pro illa vitanda occidunt. Probabilius tamen est, quod docet Petrus Navarra sup. numer. 189. referens Sotum, & Couartium, consentitque Syluest. verb. excommunicatio, & alij recentiores asserentes prædictos peccare contra iustitiam, quando fugere possunt sine graui incommodo; quia tunc solum licita est occisio, quando necessaria est ad vitam tuendam, vel graue malum arcendum. Sed in nostro casu Clericis, & Religiosis non est graue malum fugere, aut patienter

sustinere id quod viso seculari esset ignominiosum; ergo pro non graui malo comparatione sui inferentes mortem, aut grauem mutilationem proximo, contra iustitiam peccant. Nihilominus probabile est non peccare contra iustitiam, neque teneri ad restitutionem damnorum. Ita Dicastillus; cui etiam adde Agidum Trullenchi in Decalog. 10. 2. lib. 5. c. 4. dub. 1. n. 7. qui etiam probabilem hanc sententiam esse docet, quibus ego adhæreo.

RESOL. LXVI.

An inter Nobiles ex homicidio oriatur obligatio restitutionis? Ex part. 5. tr. 4. Ref. 61.

§. 1. **R**espondeo negatiuè, ex his, quæ docet Sanchez in opusc. 10. 1. lib. 1. cap. 4. dub. 11. n. 6. et Mercado & Salonio, qui ait. Nobiles & diuites ex communi vsu videntur renouisse, & pepercisse huic iuri, ideo tacite censetur remittere. Hinc Corduba lib. 1. q. 3. art. 3. Sotus lib. 4. de iust. q. 6. art. 3. ad 3. & Ledesma in 2. part. 4. q. 18. art. 2. dub. 2. dicunt, quod inter Illustres hæc restitutio non petitur, nam damna facile condonant, solamque iniuriam memoria tenent, & ita hanc sententiam tenet Homobonus de casibus reseru. part. 2. cas. 3. fol. mibi 503. vide etiam Aagonium in 2. 2. q. 62. art. 2. ad 1. & alios.

RESOL. LXVII.

An ex occisione facta in duello oriatur obligatio restitutionis? Ex part. 5. tr. 4. Ref. 50.

§. 1. **A**ffirmatiuam sententiam docet Peregrinus tract. de duello. q. 39. num. 4. Megalius in p. 2. lib. 3. c. 1. q. 1. n. 13. Turrian. in 2. 2. D. Thom. 10. 2. disp. 2. 8. dub. 4. n. 12. Bonauentura Colonensis in tract. de duello, cap. 12. vbi sic ait. Qui in duello lædit alterum, vel occidit, tenetur in foro conscientie resarcire læso, vel filiis & hæredibus occisi, quamcumque iacturam, quam illi ratione læsionis & occisionis perpeffi sunt: nam qui pugnat in duello, dat operam rei illicitæ, cum duellum sit prohibitum: ergo si ex duello sequitur læsio, vel mors, qui lædit, tenetur resarcire quæcumque iacturas: nam danti operam rei illicitæ, que prohibita est ex præcepto iustitiæ, imputantur omnia quæ sequuntur, etiam præter voluntatem suam. Ita ille, & ante illum docuit Molina de iust. 10. 4. tr. 3. disp. 8. num. 2. asserens, prouocatum ad duellum, si illud acceptet vt suum mundanum tueatur honorem, & inimicum occidat, teneri ad restitutionem. Et hanc sententiam probabilem putat Homobon. de cas. res. p. 2. cas. 3.

2. Sed hæc opinio ita absolute prolata non placet; dico igitur quod si quem ad duellum prouocasti, & sic prouocatum occidisti, non eris à restitutione exculandus, quia inuoluntarius ad certamen descendisse censetur, ne apud mundanos vilis haberetur: si verò prouocantem prouocatus occidat, vel perentiat, quamuis lethaliter peccet, ad restitutionem non tenebitur, quia prouocando alterum inuitauit ad sui occisionem, si forte alter superior esset, scienti verò & volenti non fit iniuria. Quod si ambo æque vos ad duellum prouocastis, neuter alteri ad restitutionem teneatur, quia pactum implicitum intercedit tunc, vt nihil occiso occisat inde debeat. Et hæc omnia docet Rebellius de oblig. iust. p. 1. lib. 3. q. 1. 2. n. 8. & 9. Villalobos in sum. tom. 2. tr. 12. diff. 24. n. 1. Syluius in 2. 1. D. Th. 62. art. 2. queritur. 3. concl. 5. Laymann lib. 1. sect. 1. tr. 3. cap. 6. n. 5. & nouissimè Cælestinus in comp. Theol. moral. tr. 10. c. 3. n. 3. vbi tenet

Sup. contēto in hoc §. infra in ref. 79. §. vlt.